

ΠΡΟΣ ΤΟ ΛΑΟ

Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι Σῶμα Χριστοῦ. Εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ὁ ὁποῖος παρατείνεται μέσα στους αἰῶνες. Ἡ Ἐκκλησία ὑπάρχει πρό πάντων τῶν αἰώνων. Ἀγιάσθηκε δέ τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, ὅταν τό Ἅγιο Πνεῦμα κατήλθε στους μαθητές καί Ἀποστόλους τοῦ Κυρίου μας. Σκοπός καί ἔργο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ λύτρωση καί σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ κάθε ἀνθρώπου, σέ κάθε σημείο τῆς γῆς. Ὁ Χριστός «θέλει νά σωθοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καί νά ἀποκτήσουν ἐπίγνωση τῆς ἀληθείας». Γι' αὐτό προέτρεψε τούς μαθητές Του νά διδάξουν «πάντα τά ἔθνη». Αὐτό χαρακτηρίζει τήν οἰκουμενικότητα τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὅμως, ὅπως ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ, τό δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος, πού εἶναι ἄπειρος, ἔλαβε τήν πεπερασμένη ἀνθρώπινη φύση γιά νά σώσει τόν ἄνθρωπο, ἔτσι καί ἡ Ἐκκλησία μας,

στήν οἰκουμενική Της διάσταση, ἐπέβλεψε σέ κρίσιμες στιγμές τῆς ἱστορίας πρὸς τό χειμαζόμενο Ἔθνος μας καί ἔγινε ἐθναρχοῦσα τοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων, γιά νά τοῦ χαρίσει τήν ἐλευθερία του, ἀλλὰ καί μέσω αὐτοῦ νά ὀδηγήσει στόν Χριστιανισμό καί τόν Πολιτισμό καί ἄλλους λαούς.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θέλησε μέ τήν εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἐθνικῆς μας παλιγγενεσίας, στήν ὁποία βασική ὑπῆρξε ἡ προσφορά τῆς Ἐκκλησίας μας, νά ἐκφράσει μέ ἀγιογραφικό λόγο καί θεολογικά ἐπιχειρήματα, τήν διδασκαλία Της γιά τήν ἀγάπη καί τό ἐνδιαφέρον πού πρέπει, πού δικαιούμεθα, πού ὀφείλουμε νά δείχνουμε πρὸς τήν Πατρίδα μας.

ΤΙ ΔΙΔΑΣΚΕΙ Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ

Στήν Παλαιά Διαθήκη εἶναι φανερός ὁ

**Ἡ Ἐκκλησία μιλάει στά παιδιά της
μέ τή γλώσσα τῆς Εὐθύνης,
τῆς Ἀλήθειας καί τῆς Ἀγάπης**

ΜΑΡΤΙΟΣ
2006

41

τονισμός της αγάπης στην Πατρίδα. Η αγάπη αυτή, κατά θαυμάσιο ηυρικό τρόπο, εκφράζεται στον ύπ' αριθμ. 136 Ψαλμό: «Στίς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ τῆς Βαβυλῶνος καθίσασμε καὶ κλάψασμε ἐνθυμούμενοι τὴν Ἱερουσαλήμ... Πῶς θά ψάλλοιμε τὴν ἱερά ὠδή τοῦ Κυρίου σέ ξένη χώρα; Ἐάν σέ λησμονήσω, ὦ Ἱερουσαλήμ, νά γίνει παράλυτο τό χέρι μου. Ἡ γλῶσσα μου νά κολλήσῃ σὸν λάρυγγά μου, ἐάν δέν σέ θυμηθῶ, ἐάν δέν θεωρήσω τὴν Ἱερουσαλήμ ὡς τὴν πρώτη καὶ μεγαλύτερη χαρά μου...» (Στίχοι 1-6). Ἐπίσης γιὰ ἐκεῖνον πού ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν Πατρίδα του βιαίως λόγῳ ἐχθρικής εἰσβολῆς λέγει ὁ προφήτης Ἰερεμίας: «Νά κλάψετε γοερά αὐτόν πού ἀπομακρύνεται βιαίως, διότι δέν πρόκειται νά ἐπιστρέψῃ, οὔτε θά ξαναδεῖ τὴν γῆ τῆς Πατρίδος του» (Ἱερ. κβ' 20).

Στὴν Καινὴ Διαθήκη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός κατὰ τὴν πραγματοποίηση τοῦ ἐπιγεῖου κηρύγματός Του ἐνδιαφέρεται ἰδιαίτερως γιὰ τὴν Πατρίδα Του καὶ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ Ἰσραήλ. «Καὶ ὅταν ἦλθε στὴν Πατρίδα Του τοὺς δίδασκε στὴν συναγωγή τους» (Ματθ. ιγ' 54). Ὡς τέλειος Θεός, ἀλλὰ καὶ τέλειος ἄνθρωπος δέν ἀποβάρησε τὴν ἰδιαίτερη αγάπη Του γιὰ τὴν Πατρίδα Του. Πρὸ τοῦ τέλους Του, ὅταν ἀντίκρισε τὴν Ἱερουσαλήμ, τῆς ὁποίας προέβλεψε τὴν καταστροφή ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους, ἔκλαιε γι' αὐτὴν (Λουκ. ιθ' 41) καὶ ἀνεφώνησε: «Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, πού φονεύεις τοὺς προφῆτες καὶ πετροβολεῖς τοὺς ἀπεσταλημένους σ' ἐσέ. Πόσες φορές θέλησα νά μαζέψω τὰ παιδιά σου, ὅπως ἡ ὄρνιθα τὰ μικρά της κάτω ἀπὸ τὰ φτερά της, ἀλλὰ δέν τό θέλητε» (Ματθ. κγ' 37).

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος προβάλλει τὴν αγάπη του στὴν Πατρίδα, τονίζων τὴν ἐθνικότητά του: «Ἐγὼ εἶμαι Ἰουδαῖος ἀπὸ τὴν Ταρσό τῆς Κιλικίας, πολίτης ὀχι ἀσήμου πόλεως» (Πράξ. κα' 39). Καὶ ἐπαναλαμβάνει: «Ἐγὼ εἶμαι Ἰουδαῖος, γεννήθηκα στὴν Ταρσό τῆς Κιλικίας, ἀλλ' ἀνατράφηκα στὴν πόλη αὐτή. Ὡς μαθητῆς τοῦ Γαμαλιήλ ἔμαθα μέ ἀκρίβεια τὸν πατρικό νόμο» (Πράξ. κβ' 3). Συγκινητικοί εἶναι οἱ ἐξῆς λόγοι του, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἀποδεικνύεται ὅλη ἡ αγάπη του πρὸς τοὺς συμπατριῶτες του: «Θά εὐχόμεον μάλιστα νά εἶμαι ἐγὼ ὁ ἴδιος ἀνάθεμα, μακριά ἀπὸ τὸν Χριστό, χάριν τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν φυσικῶν συγγενῶν μου» (Ρωμ. θ' 3-5). Ἡ φράση του, κατὰ τὴν ὁποία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ δέν ὑπάρχει διάκριση Ἰουδαίου καὶ Ἑλλήνα (Γαλ. γ' 28), δέν σημαίνει κατάργηση τῶν ἐπὶ μέρους τοπικῶν Πατρίδων καὶ ἐθνῶν ἐπάνω στὴ γῆ, ὅπως ἡ φράση ὅτι δέν ὑπάρχει ἄρσην καὶ θῆλυ (Γαλ. γ' 28), δέν καταργεῖ τὴν μεταξύ τῶν φύλων ἐπίγεια διαφορά. Καὶ οἱ δύο φράσεις ἀναφέρονται στὴν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὄντολογική σχέση καὶ ἰσότητα. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὴν ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ὁμιλία του πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, τόνισε ἐπὶ πλέον ὅτι ὁ Θεός δημιούργησε κάθε ἀνθρώπινο ἔθνος ἀπὸ τό ἴδιο αἷμα γιὰ νά κατοικεῖ στὴ γῆ, ἀφοῦ καθόρισε ὀρισμένες ἐποχές καὶ τὰ ὀρόσημα –τά σύνορα– τῆς κατοικίας των (Πράξ. ιζ' 26). Οἱ λόγοι αὐτοὶ ἀποτελοῦν ἐπιγραμματικὴ σύνοψη τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, τόσο γιὰ τὴ θεόδοτη διάκριση τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν ἐπιγεῖων Πατρίδων, ὅσον καὶ γιὰ τὴν οἰκουμενικὴ ἐνότητά τους πού ἀπορρέει ἀπὸ τὴν δημιουργικὴ βούληση τοῦ Θεοῦ.

ΤΙ ΛΕΓΟΥΝ ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΓΙΟΙ

Χαρακτηριστική είναι η στάση τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τῆς Πατρίδος. Ὁ **Μέγας Βασίλειος** ἐπαινεῖ μέ ἐπιστολή του τόν Σωφρόνιο τόν Μάγιστρο, διότι εἶναι τόσον φιλότιμος, ὥστε «**τὴν Πατρίδα, στήν ὁποία μεγάλωσε καί ἀνετράφη, τὴν τιμᾶ ἐξ ἴσου μέ τοὺς γονεῖς του**» καί χαιρεταί, διότι, στίς ἡμέρες πού εἶναι αὐτός ἄρχων «**ἡ Πατρίδα μας πηλοῦτισε, διότι ἄνδρας ἄξιος ἔχει ἀναλάβει τὴν φροντίδα της**». Καί σέ ἄλλη ἀνεπίγραφη ἐπιστολή του ὁ Μέγας Βασίλειος γράφει: «**Αὐτόν πού σοῦ παραδίδει αὐτὴ τὴν ἐπιστολή νά τόν δεχθεῖς μέ κοσμιότητα καί ἐπειδὴ εἶναι συμπατριώτης σου καί ἐπειδὴ ἔχει ἀνάγκη βοήθειας**».

Ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζανζηνός γράφων στόν ἴδιο Σωφρόνιο, λέγει: «**Εἶναι γνώρισμα τῶν εὐσεβῶν ἀνθρώπων νά τιμοῦν τὴ μητέρα τους**. Ὅμως κάθε ἄνθρωπος ἔχει διαφορετικὴ μητέρα. Κοινὴ μητέρα ὄλων εἶναι ἡ Πατρίδα» καί τόν ἐπαινεῖ διότι εἶναι ὁ κοινός προστάτης τῆς Πατρίδος. Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος διακηρύττει ὅτι δέν ὑπάρχει τίποτε **γλυκύτερο ἀπὸ τὴν Πατρίδα**.

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, ὁ ὁποῖος, ὅταν ἀνακληθῆκε ἀπὸ τὴν ἐξορία χάρηκε διότι ξαναβρῆκε «**τὴν Πατρίδα ὁμοῦ καί τὴν Ἐκκλησίαν**», δέν εἶχε διστάσει νά θεωρεῖ ἀξίεπαινη πράξη τόν ἀμυντικὸ πόλεμο ὑπὲρ τῆς Πατρίδος. Ὁ Θεοδώρητος ὁ Κύρου γράφων στόν στρατηγὸ καί ὑπάτο Ζήνωνα θαυμάζει τὴν ἀρετὴ του, ἡ ὁποία «**προσφέρεται μέ ἡρεμία πρὸς τοὺς φίλους καί μέ ἀνδρεία πρὸς τοὺς ἐχθρούς**» καί ἡ ὁποία τόν ἀναδεικνύει ἀξίεπαινο στρατη-

γός. Ὁ ἐπίσκοπος Πτολεμαῖδος Συνέσιος, πού προΐσταται στήν ἄμυνα τῆς πόλεως ἔναντι τῶν ἐπιδρομῶν, ὑπόσχεταί ὅτι θά πολεμήσει ὡς Λάκων, δηλαδή σάν τοὺς Σπαρτιάτες τοῦ Λεωνίδα. Ὁ Ἅγιος **Εὐστάθιος, Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης** τόν 16^ο αἰῶνα, εὐχεται νά βραβεύει ἡ Παρθένος τόν αὐτοκράτορα καί νά ἀπομακρύνει τίς βαρβαρικές φάλαγγες. Ὁ Ἅγιος **Φιλόθεος Κόκκινος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως**, ὑμνεῖ τόν Ἅγιο Δημήτριο ὡς «**Θεσσαλονίκης φρουρόν**», γιατί μέ τὰ θαύματά του ἔσωζε τὴν ἰδιαίτερη Πατρίδα του ἀπὸ τοὺς εἰσβολεῖς, ἐνῶ ὁ Ἅγιος **Νεόφυτος ὁ Ἐγκληιστος**, πού ἔζησε στήν Πάφο τῆς Κύπρου, γράφει Ἐγκώμιον πρὸς τόν Ἅγιο Δημήτριο καί τόν ὑμνεῖ ὡς προστάτη τῆς Πατρίδος. Ἄς μὴ λησμονοῦμε δέ ὅτι καί τό Κοντάκιον «**Τῆ Ὑπερμάχῳ**» ἔχει ὡς ἀφορμὴ ἓνα «**πατριωτικὸ**» γεγονός, δηλαδή τὴν σωτηρία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοὺς Ἀβάρους εἰσβολεῖς κατὰ τόν 7^ο αἰῶνα μ.Χ.

Ο ΥΓΙΗΣ ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ

Ἀπὸ τὰ μνημονευθέντα κείμενα τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί τῆς ὁλης Χριστιανικῆς Παραδόσεως καθίσταται φανερό ὅτι ἡ Πατρίδα εἶναι ἀξία, ἡ ὁποία στήν ἱεραρχικὴ κλίμακα τῶν ἀξιών κατέχει δεύτερη θέση μετὰ τόν Θεό, ὁ ὁποῖος δέν εἶναι μόνον τό ὕψιστον ὄν, ἀλλὰ καί ἡ ἀπόλυτη «Ἀξία τῶν Ἀξιών». Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπορρίπτει τόν **ρατσισμό, τόν ἐθνοφυλετισμὸ καί τὴν ἐθνικὴ ἀλαζονεία**, καταφάσκει ὅμως καί **ἀποδέχεται τόν ὑγιῆ πατριωτισμὸ**, δηλαδή τὴν ἄμυνα καί τοὺς ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνες ὑπὲρ τῆς Πατρίδος καί τῆς δικαιοσύνης. Αὐτόν τόν ἐλληνορθόδοξο πατριωτι-

σμό εξέφρασαν οί κορυφαίοι αγωνιστές τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821.

Ἡ ἐναρμόνιση τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας μέ τήν ἀγάπη γιά τήν Πατρίδα φαίνεται σέ ὅλη τήν ἱστορία της καί ἰδίως στούς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας. Τότε ἡ Ἐκκλησία ὡς φιλόστοργος μητέρα περιέθαλψε καί «ἐπισυνήγαγε τά τέκνα» αὐτῆς «ὄν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τά νοσσία ἐαυτῆς ὑπό τάς πτέρυγας» (Ματθ. κγ' 37· Λουκ. ιγ' 34). Ἀνέλαβε τήν κηδεμονία τῶν Ἑλλήνων· ὀργάνωσε τή δημιουργία ἐμποδίων στούς ἐξισλαμισμούς· ἀπεσόβησε τήν ἀφομοίωση πρὸς τοὺς κατακτητές· ἴδρυσε σχολεῖα· ἀνέδειξε πλῆθος διδασκάλων· ἀνήγειρε βιβλιοθήκες καί πνευματικά κέντρα· ὀργάνωσε τήν παροχή συσσιτίων ἢ ὑποτροφιῶν· χρησιμοποίησε τυπογραφεῖα· ἀνέπτυξε τήν κοινωτική ὀργάνωση· ὑπῆρξε ρηξικέλευθος σκαπανέας τῆς συνεταιριστικῆς ιδέας· ἀνέπτυξε τίς διδασκαλίες, τοὺς μηχανισμούς καί τοὺς τρόπους τῆς ἐθνικῆς περισυλλογῆς καί τῆς διατηρήσεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καί παιδείας, τῆς ἀναζωπυρήσεως τῆς ἐθνικῆς μνήμης καί πατριωτικῆς συνειδήσεως καί τοῦ ἀναβαπτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων στά ρεῖθρα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑμνολογίας· προώθησε

καί ἐμψύχωσε τίς διεργασίες προπαρασκευῆς καί πραγματοποιήσεως τῆς Ἐθνεγερσίας τοῦ 1821. Ὁ Ἑλληνικός Κλήρος συναγωνίσθηκε μέ τόν λαό σέ θυσίες **«γιά τοῦ Χριστοῦ τήν Πίστιν τήν ἀγίαν καί τῆς Πατρίδος τήν ἐλευθερίαν»**. Τό αἷμα Κληρικῶν Ἱερομαρτύρων καί Ἐθνομαρτύρων σφυρηλάτησε στενοῦς καί ἀδιαρρήκτους δεσμούς μεταξύ Ἐκκλησίας καί Ἐθνους. Παρόμοιοι δεσμοί, ὡς γνωστόν, σφυρηλατήθηκαν σέ ὄλους τοὺς ὀρθοδόξους λαούς.

Ὁ Θεόδωρος Κολλοκοτρῶνης σέ ὁμιλία του πρὸς τοὺς μαθητές τοῦ πρώτου Γυμνασίου τῶν Ἀθηνῶν τόνισε ὅτι **«ὅταν πῆραμε τά ὄπλα πρῶτα εἶπαμε ὑπέρ Πίσσεως καί ἔπειτα ὑπέρ Πατρίδος»**. Ὁ δέ Στρατηγός Μακρυγιάννης πολλῆς φορές στά κείμενά του ὑπογραμμίζει ὅτι δύο πράγματα δέν δέχεται νά τοῦ πειράξουν, τήν Θρησκεία του καί τήν Πατρίδα του, γιατί πιστεue ὅτι **«χωρίς ἀρετή καί νόνο στήν Πατρίδα καί πίστη στή Θρησκεία, ἔθνη δέν ὑπάρχουν»**. Ἦς ἀποτίσουμε, λοιπόν, φόρο τιμῆς στοὺς πεσόντες ὑπέρ τῆς Ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων καί ἄς ἐμπνευσθοῦμε ἀπό τήν ἀγάπη τους πρὸς τήν Ὀρθοδοξία καί τήν Πατρίδα.

Γιά πλείονες πληροφορίες στό διαδίκτυο

1. www.ecclesia.gr
2. www.myriobiblos.gr

«ΠΡΟΣ ΤΟ ΛΑΟ». Ἔκδοση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἰαοῦ 1 – 115 21 Ἀθήνα, τηλέφωνο 210-7272.204.
Διανέμεται δωρεάν μέ τή φροντίδα τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων.
Τύποις Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.